

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1967/34
Karar Sayısı : 1968/59
Karar Günü : 3/12/1968

İPTAL DÂVASINI AÇAN : Türkiye İşçi Partisi adına Genel Başkan Mehmet Ali Aybar.

DÂVA DİLEKÇESİNİN KAYIT TARİHİ : 5.10.1967

İPTAL DAVASININ KONUSU : 8.Temmuz.1967 günlü ve 12462 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 4.Temmuz.1967 günlü ve 892 sayılı Hacettepe Üniversitesi Kurulması Hakkındaki Kanunun, usul ve esas yönlerinden Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülerek iptali istenmiştir.

I- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15. maddesi gereğince Anayasa Mahkemesinin 24.10.1967 gününde, Başkan İbrahim Senil, Başkan Vekili Lütfi Ömerbaş, Üyelerden Salim Başol, Feyzullah Uslu, A.Şeref Hocaoglu, Fazlı Öztan, Celâlettin Kuralmen, Hakkı Ketenoğlu, Sait Koçak, Avni Givda, Muhittin Taylan, Recai Seçkin, Halit Zarbun, Ziya Önel ve Muhittin Gürün'ün katıldıkları toplantıda yaptığı ilk incelemede; Türkiye İşçi Partisi İçtüzüğü'nün 17. maddesi uyarınca, merkez yönetim kurulunun partinin en yüksek merkez organı olduğu ve bu nedenle de dâvanın yetkili organının kararına dayanılarak açılmış bulunduğu kabulü gerektiği, Başkan İbrahim Senil, Üye Celâlettin Kuralmen, Sait Koçak, Muhittin Taylan, Halit Zarbun, Ziya Önel ve Muhittin Gürün'ün karşı oyları ve oyçokluğu ile kararlaştırıldıktan sonra, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

II- SÖZLÜ AÇIKLAMA DURUMU :

Anayasa Mahkemesinin 27.6.1968 gününde yaptığı toplantıda, 22.4.1962 günlü ve 44 sayılı kanunun 29. maddesi gereğince dâvacı ile olayda ilgisi bulunan Hacettepe Üniversitesi rektörlüğü'nün sözlü açıklamalarının dinlenmesine üyelerden İhsan Ecemiş ve Recai Seçkin'in karşı oyları ile ve oyçokluğu ile karar verilmiş, bu karar gereğince sözlü açıklamalar için yapılan 8.10.1968 günlü toplantıda da, önce dâvacı İşçi Partisinin temsilcisi ve bu partinin merkez yürütme kurulu üyesi ve Diyarbakır Milletvekili doktor Tarık Ziya Ekincinin, sonra da Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü'nü temsilen gelen Prof. Dr. Bülent Nuri Esen ile rektör Prof. Dr. İhsan Doğramacının sözlü açıklamaları dinlenmiştir.

SÖZLÜ AÇIKLAMALARIN ÖZETİ:

Türkiye İşçi Partisi Temsilcisinin sözlü açıklaması özeti :

“Kanunun Anayasa'ya aykırı olduğu yolundaki iddiamız biri şekle, diğeri de esasa ait olmak üzere iki ayrı yöndedir.

Şekle ilişkin yönler: Kanunun müzakere edildiği komisyonlar Anayasa'nın ve İçtüzüğü'nün tarif ettiği esaslara göre kurulmamıştır. Güven Partisinin kurulmasından sonra komisyonların, yeniden ve siyasi partilerin kuvvetleri oranında katılmaları suretiyle teşkili cihetine gidilmemiş ve bunun sonucu olarak da bu parti kimi komisyonlarda kuvvetinin altında ve kimi komisyonlarda da kuvvetinin üstünde bir oranda temsil edilmiştir. Anayasa'ya aykırı olarak kurulan komisyonlar var sayılamayacağına göre kanun Anayasa ve İçtüzüğe aykırı olarak müzakere edilmiş ve genel kurula gelmiştir.

Esasa ilişkin yönler: Kanun Anayasa'nın 120. maddesine aykırıdır. Çünkü bu maddeye göre üniversitelerimizin ve fakültelerin idaresi ve işleyişi tamamen demokratik olmalıdır. Halbuki dâva konusu kanunun 4. maddesine göre ita ve icra yetkileri tamamen rektörde toplanmıştır. Demokratik işleyişe sahip olan bir müessesede ta tabana kadar bütün tâli ve tabi kuruluşların da demokratik olarak çalışması gerektiğinden icra ve ita ile ilgili işlerin her fakültenin seçilmiş organları eliyle yürütülmesi lâzımdır. Üniversiteler Kanununun birinci maddesinden açıkça anlaşılacağı üzere, üniversiteler fakültelere dayanır ve ancak fakültelerin işleyişinin demokratik olmasıyla üniversiteler ve demokratik esaslara uygun muhtar bir yönetime tâbi tutulmuş olurlar. Hacettepe Üniversitesinin fakültelerinde ise, demokratik bir işleyiş yoktur. Her şey rektörün yetkisine bırakılmıştır.

Öte yandan Anayasa'ya göre idare bir bütün olarak mütalâa edilmektedir ve tek tip bir idare şekli kabul edilmiştir. Devlet, Vilâyet, belediye, köy gibi tek tip bir üniversite olması gerekir. Çünkü üniversite de idarenin bir parçasıdır. Bu bakımdan Hacettepe Üniversitesi için ayrı bir kanun çıkarılması, tek tip idare esasına aykırıdır.

Hacettepe Üniversitesi vekilinin sözlü açıklamış özeti :

“892 sayılı Kanunun 1. maddesi, merkezi Ankara'da olmak üzere Hacettepe Üniversitesi adıyla tüzel kişiliği haiz, özerk bir üniversite kurulduğunu belirtiyor.” Bu, (merkezi Ankara'da olmak üzere) kaydı, memleketin başka yerlerinde de başka üniversiteler açmaya imkân verdiğinden böyle bir üniversite Anayasa'ya aykırı olur. Çünkü her üniversite özel bir kanun ile kurulmak gerekir. Bu hüküme göre Hacettepe Üniversitesi, şurada burada, ayrı ayrı üniversiteler kurabilecektir. Olmaz böyle şey” diyor. Ege Üniversitesi. Bunda bir ciddiyet görmedim. Zira bir üniversite kurulmuştur. Türkçe dilinde bir dediniz mi bu, 1 rakamına delâlet eder. Merkezi Ankara'da olmak üzere Hacettepe Üniversitesinin kuruluşunun saiki, Hacettepe sadece tıp ve tıp bilimleri ile uğraşan bir fakülte halinde iken dahi Diyarbakır'da ve Erzurum'da kollar kurmuş ve yakın bir yer olmakla birlikte, Etimesgut ilerisinde bâzı köyleri test ve numune diye alıp oralarda, sağlık problemleri üzerinde çalışan merkezler tesis etmiş olması idi. Nitekim Ankara Üniversitesi, Diyarbakır'da bir veteriner fakültesi açmıştır. Ankara Üniversitesi Diyarbakır Veteriner Fakültesi, adıyla Adana'da bir Ziraat Fakültesi açmıştır. Ankara Üniversitesi Adana Ziraat Fakültesi, adıyla Elâzığ'da bir Tıp Fakültesi açmıştır. Ankara Üniversitesi Elâzığ Tıp Fakültesi adıyla.

İkinci bir nokta ve ağırlık noktası, Hacettepe Üniversitesi Kanunun Anayasa ile belirtilmiş olan Üniversite özerkliğini zedelemekle olduğu iddiasıdır. Anayasanın 120. maddesinde tesbit edilen, üniversitelerin ancak Devlet eliyle ve bir kanunla kurulacağı prensibi, beşinci fıkranın koymakta olduğu hükümlerle tamamlanmak gerekir. Bu fıkraya göre, üniversitelerin kuruluşu, işleyişi, organlarını ve bunların seçimleri görev ve yetkileri, öğretim ve araştırma faaliyetleri ve bunların denetimleri bir kanunla tesbit edilir. Şu halde nasıl mahkemeler için konulmuş tedbirler varsa, burada da özerk kuruluşu korumak için alınmış bir takım tedbirler var.

Hacettepe Kanununun mevcut Üniversiteler Kanununa nisbetle, ona zıt görünen hükmü, Üniversite organlarında kendini gösteriyor. Üniversite organlarında kendini gösteriyor. Üniversite organlarının ortaya çıkışında kendini gösteriyor. 4936 sayılı kanunda Üniversite rektörünü bütün Üniversite fakültelerinin profesörler kurulları bir araya gelmek suretiyle seçer. 12 fakülte bir araya gelir, onların oylaması ile rektör seçilir ve o kurul dağılır. Hacettepe Üniversitesi Kanunundaki hüküm bundan farklıdır. Tecrübelerin verdiği ders şudur ki şimdiye kadar, profesörler, öğretim üyeleri, rektörü hiç denetleyemedi, hiç kontrol edemedi. Rektörler geldi ki inhaları yapılan ve tâyinleri teklif edilen asistanları bütün rektörlükleri süresince tâyin etmediler. Bir öğretim üyesinin Senatoca yapılmış olan herhangi bir muamele hakkında yazılı olarak müracaat hakkı vardır. Fakat bunun neticesi ne olacağı hakkında bir müeyyide mevcut değildir. Senatoların rektör üzerinde herhangi bir sual tevcih etme hakları yoktur. 4936 sayılı kanun tatbikatı içerisinde eksikleri yavaş yavaş belirmiş olan bir kanundur. Bu nedenle yeni üniversiteye dinamik bir hüviyet verilmek istendi. Öyle ki her zaman bir saat gibi işlesin; çalışmalarını araştırmalarını daha ileri bir metodla yapsın, olduğu yerde sayması. Anayasa “üniversiteler, kendi öğretim üyeleri eliyle yönetilir.” diyor. O halde yönetim, Öğretim üyeleri eliyle, onların seçeceği organları marifetiyle yapılmalı, rektörü, senato seçmeli ve rektör Senatoya karşı sorumlu olmalıdır. İşte şikayet edilen ve özlenilen bu hususlar bu kanunla yeni üniversiteye verilmiş, özlemi duyulan mali muhtariyet imkanı sağlamıştır.

Öte yandan Rektör ita âmiridir; amma ben buna yetişemem diyebilir, muvafık göreceği imza sahiplerine bu yetkiyi verebilir. Bu İsviçre’den esinlenmek suretiyle alınan bir sistemdir. Dekanlar fakültelerin âmiri itası olmaktan çıkarılmış binaenaleyh fakülteler özerkliği ortadan kalkmış gibi bir düşüncüyü karşılamak isterim. Dekanlar fakültelerin başında sadece disiplinler umuru ile ilgili bulunan bir takım idari memurlardan ibaret kalmayacaktır. Hacettepe Üniversitesi Kanununun anlayışı içerisinde dekanlar, birinci mesele olan araştırmaların, ihtiyaçları karşılayacak şekilde ayarlanmasının temini mülâhazasının cevabını teşkil eden insanlar olacaktır. Bunlar böyle hareket edecekler ki araştırmalar nezaretleri altında yürüyebilsin ve Üniversiteden, dinamizmi ve fonksiyonel varlığı içerisinde bir hasıla alınabilsin.

İptal isteminde, onları yanıltan bir mülâhaza var zannediyorlar ki Anayasa fakülte özerkliğini tesbit etmiştir. Anayasa, özerk kuruluşlar adı altında (Üniversiteler) dedikten sonra, aydınlatıcı bir rolü var tabii bu (üniversiteler) alt başlığının, bunların özerkliğinden bahsediyor. Anayasa koyucu bir hususu belirtmek istiyorsa bunu sarahaten yazar. Şu halde Anayasa’nın özerklik vermek istediği Üniversitedir.

Rektöre geniş yetkiler tanınmış olması hususu: Rektöre verilen yetkiler şunlardır: Yürütme ve ita âmirliği, tahakkuk memurlarını, diğer memur ve hizmetlileri atama, terfilerini ve nakillerini yapma, bundan başka bir yetkisi yok. 4936 sayılı kanundakilerden ayrı veya tasrih edilmiş olarak, Rektöre tanınmış bulunan bu yetkilerin, 4936 sayılı kanunda tasrih edilmemiş hususlardan oldukları için Anayasa’ya aykırılıkları ileri sürülüyor ama, bizim problemimiz Anayasa’ya aykırılıktır. 4936 sayılı kanuna aykırılık değil. Burada zannederim bir zuhul var. Böyle bir iddianın ayakta durmasına inkân yok; kanun yapıcı bugün böyle der, yarın şöyle der; çünkü vakıalara göre ortaya çıkacak ihtiyaçların hukuki kalıplar içerisinde karışlanması zaruridir.

Diğer taraftan rektörün bu gibi yetkilerle teşhiz edilmiş olması, seçiminin Senatoca yapılması ne gibi iyilikler getirebilir diye düşünülecek yerde, 4936 sayılı kanuna uymadığı için caiz değildir neticesine varılırken bir de Üniversite, behemahal fakülte ile olur, fakültesiz üniversitesi düşünülemez deniyor. Fakat Üniversitesiz fakülte mümkündür. Yani Konya’da

hukuk fakültesi kurdum denilirse bu olur. Bunu kim diyecek mevcut Üniversiteler Kanununa göre, bunu bir Üniversite Senatosunun karar altına alması, yahut bir kanunu mahsus çıkması lâzım.

Üniversitelerimiz özerk olacaktır. Fakat itiraf edeyim ki bizim fakültelerimiz sanılabileceği gibi özerk değildirler. Özerk olmalarını temenni ederim; bir ölçüde öyledirler ama, asıl olmaları gereken hususlarda değildirler; Hukuk Fakültesi sekreter tâyin edecektir. Bu sekreter inha eder, tâyini rektörü aittir. Doçent tâyin edilecek; birisi imtihana girdi, seçildi, beğenildi; tayini Milli Eğitim Bakanlığı yapar, 4936 sayılı kanuna göre, elimizdeki kanun bunları kaldırdı ve özerk Üniversitede doçentin tâyini yetkisini yürütme organını temsil eden Hükümet uzvuna vermedi. Bu hal, 4936 sayılı kanuna aykırı olduğu için bir nevi yayma suretiyle Anayasaya aykırılık istikametinde gösterilmek isteniyor.

Üniversite tek tip olmalıdır iddiası var, bunu bizim kanunumuz muvacehesinde nasıl karşılamak lâzım. Üniversitenin köy vesaire gibi idari kuruluşlardan biri gibi görülmesini Yüksek Mahkemenin içtihatına aykırı bulurum. Çünkü Yüksek Mahkeme Üniversitenin genel idare içinde yerinin ayrı ve belirli olduğuna hükmetti. Meçhul bir şey değil, Anayasal değerlerin nasıl anlaşılması lâzım geleceği hususunu belirtti. Burada özerkliğin herşeyden önce bir tercih meselesi olduğu söylendi. Tercih, birden ziyade üzerinde olur, birden ziyade demek, tek tip olmamak demektir. Tek tip olmalıdır deniliyor. Tek tip şu bakımdan, her Üniversite özerk olmalı ve bir kanunla kurulmalıdır ve bu özerkliği savunacak koruyacak siperisaika kanunda gösterilmelidir; bunda mutabıkız ama bunun dışında hareket serbestisi, yeniliklere, ileriliklere intibak imkânı verilmeyen bir Üniversite ya kötürüm doğar yahut da uzuvlarını hareket ettiremez hale getirilir. Üniversiteler hakkındaki çeşitlilik, bilimsel gelişmenin şartıdır. Anayasa'nın 120. maddesi, üniversitelerin kuruluş ve işleyişleri kanunla düzenlenir, demiştir. 892 sayılı kanunun, 4936 sayılı kanuna nisbetle daha özerk bir kuruluş getirdiği sabit oluyor, zaten maksat da budur. İddia ettiler ve dediler ki, üniversitelerin hepsi bir biçimde olsun. Fakat 4936 sayılı kanuna aykırı bulunan ve 892 sayılı kanundan önce çıkmış olan kanunlar var. Hal böyle iken 892 sayılı kanunda buna benzer bir hüküm koymuş olduğu için Anayasa'nın koyduğu esasa aykırı hareket ediliyor iddiası ortaya atılamaz. Türkiye'de iki eş Üniversite mevcut değildir. Bunlar işleyişlerinden, davranışlarında öğrencilerinde ve öğretilerinde farklıdır. Çok güzel bir tesadüf, şimdi bugünkü Ankara Üniversitesinin Senato dâvetnamesi ve gündemi elinde. 4. maddesi tam gün çalışma prensibini uygulama şekli hakkında fakültelerden gelen mütalâaların tetkikini öngörüyor. Buna karar verecek Ankara Üniversitesi; İstanbul Üniversitesi de vermek üzere.

Benim ortaya koymak istediğim Anayasa'ya aykırılığa karşı direnme değil, Anayasa'ya uygunluğun mevcut olduğunu tesbit etmektir. Elimden geldiği kadar izaha çalıştım,”

Hacettepe Üniversitesi Rektörünün sözlü açıklaması özeti :

“Türkiye Üniversiteleri rektörleri muhtelif zamanlarda buluştular; bunların birine 15.8.1968 tarihinde Türkiye Üniversiteleri rektörlerinin hepsi katıldı. Hükümet, üniversitelerin gerek Hükümetçe, gerek teşrii organca yapılacak işleri hakkında üniversitelerden müşterek bir talep istiyordu. Bu toplantının sonunda rektörlerin hepsi, “ üniversitelerin tümünü ilgilileyecek hattâ 4936 sayılı kanuna bağlı Üniversitelerin hepsini birden kapsayacak bir teklifin bir kuruldan gelmesine imkân yoktur. Buna Üniversiteler Kanunu manidir ve her üniversite senatosunun kendi dileğini doğrudan doğruya Hükümete iletmesi zarureti vardır. Üniversitelerin ve hattâ 4936 sayılı kanuna tâbi Üniversitelerin aynı statüde reformlarını

yapmalarına imkân yoktur görüşüne vardılar. Böylece her üniversitenin Hükumete reformla ilgili ayrı ayrı kanun teklifinde bulunması görüşü ile neticelenen bu toplantı bu şekilde dağıldı.

Hacettepe Üniversitesi Kanunu çıktıktan sonra Üniversitenin bir müteveli heyetçe idare edileceği yazıldı. Halbuki kanunumuzda böyle bir şey yok. Rektörünün 16 yıl süre ile rektör kalacağı hakkında beyanlar ortaya atıldı. Bir çok üniversitelerde rektör hayatı boyunca rektör kalır. Hacettepe Üniversitesi Rektörü beş yıl için seçilir ve ondan sonra bir tek yıla mahsus olmak üzere ve azami üç defa yenilebilir.

Şunu arzetmek isterim ki aradan geçen zaman, başlangıçtaki tahminlerim hilâfına, 892 sayılı kanun hükümlerinin, mevcut üniversiteler mevzuatından daha da ileri olduğu görüşünü gittikçe kuvvetlendirdi. Meselâ Teknik Üniversite Rektörü kendi Senatosunun temennisini birkaç defa dile getirdi ve Hacettepe Üniversitesi mevzuatının kendi üniversitelerini de teşmili hususunda bir arzusu olduğunu muhtelif zamanlarda ifade etti.

Fakültelerin muhtariyeti konusu: Hacettepe Üniversitesi Kanununun 9. maddesinde der ki; bu kanun hükümlerinin kapsamadığı hususlarda 115 sayılı kanunla değiştirilmiş 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu ile ek ve tadillerine uyulur. Bir kaç madde dışında üniversitelerde, fakültelerde öğretim üyeliği ile ilgili hususlarda, tamamen bu maddeye bakarak Üniversiteler Kanunu hükümleri uygulanacaktır. 4936 sayılı kanun ve 115 sayılı kanun yeni Anayasa'mızdan evvel çıkmış kanunlardır ve bunlar idari makamlara tâyini, Milli Eğitim Bakanına bırakmışlardır. Elimizdeki kanun bu yetkiyi üniversite rektörüne vermektedir.

Fakülteyi bir birim olarak kabul etmek acaba doğru mudur? Bu gün fakülteyi üniversite birimi kabul etmek, tutuculuğu ifade edebilir. Nitekim Anayasa'nın ön tasarısında, üniversitelerle ilgili 143. maddede, üniversitelerin, ilmi, idari ve mali muhtariyeti, fakültelerin de bu muhtariyet içerisinde özel bir durumları vardır deniliyordu. Fakat Temsilciler Meclisinde yapılan görüşmeler sırasında maddeye böyle bir ilâve yapılmamış ve fakülte ismi geçmemiştir. Binaenaleyh Hacettepe Üniversitesinde diğer üniversitelere nazaran bir muhtariyet eksikliği yoktur. Aslında diğer üniversitelerde fakültelerin her çeşit akademik tâyinleri, asistana kadar, rektör tarafından onanmakta ve diğer hususlar da Üniversite Senatosunda görüşülmektedir. Gerçi bir iki cümlesinde fakültelerin özerkliği vardır deniliyor; fakat kanunun diğer maddelerinde bunu zedeleyici bir çok müeyyideler var. Buna karşılık Hacettepe Üniversitesinde bu hususlarda fakültele verilmiş olan yetki üniversiteden daha az değildir. Bir tek ita âmirliği hususunda değişiklik vardır. Ancak ita âmirliği, genel sekretere, fakülte dekanlarına, enstitü müdürlerine verilebilir diye bir madde mevcuttur. Hacettepe Üniversitesinde rektör yalnız bu yetkiyi değil, Milli Eğitim Bakanının başka üniversitelerde yetkili olduğu tâyin işlerini enstitü müdürlerine verebilir. Verince de denetleme imkânı olur. Diğer üniversitelerde işleyen bir denet organı yoktur.

III-DÂVACININ GEREKÇESİ:

a-USul Yönünden :

Hacettepe Üniversitesi Kanunu Anayasa ve İçtüzük gereğince bütçe komisyonlarında görülmüştür. Sonradan teşekkül eden ve grubu bulunan Güven partili milletvekilleri de, Anayasa'nın 85. ve İçtüzüğün 22. maddelerine göre seçilmiş üye olmadıkları halde, bu komisyonlara Anayasaya aykırı olarak üye sıfatıyla katılmışlar böylece Anayasa ve İçtüzük gereğince kanunların Millet Meclisi Komisyonlarında tâbi olduğu usuller ve kanunların

komisyonlarda tekemmülü gereken safhası bu kanun için Anayasa ve İçtüzük hükümlerine uygun cereyan etmemiştir.

Şu sebeple bu kanunun kabulü Anayasanın 85. maddesinin ikinci fıkrasına ve dolayısıyla Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 22. maddesine aykırıdır.

b- Esas Yönünden :

1- Anayasamız kamu hayatının demokratik esaslara dayanması temel prensibini getirmiştir. Gerçekten dayandığı bu hayat felsefesini Anayasamız, bir çok maddelerinde açıklanmıştır. Bu maddeleri birer birer saymayı gereksiz buluyoruz. Üniversitelere ayırdığı 120. maddesinde Anayasamız, organların kuruluş ve işleyişlerinde bu prensibi hâkim kılmıştır. Her ne kadar 120. maddede sadece üniversiteden bahsedilmekte ise de üniversitenin fonksiyonel temelini fakülteler olduğu, açık bir gerçektir. Hatta fonksiyonel açıdan demokratik prensip, asıl fakülteler bünyesinde gerçekleşir. Fakültesiz bir üniversitenin olmayışı da bu hususu teyit eder. Üniversite, fakülteler aracılığı ile kanunda açıklanan görevlerini teyit eder. Üniversite, fakülteler aracılığı ile kanunda açıklanan görevlerini yerine getirir. Tekrar edelim aslolan fakültelerdir. Fakültelerde yönetim, kollegiyal ve demokratiktir. Rektörün ve senatonun, fakültelerin özerkliğini ve fakülte organlarının demokratik kuruluş ve işleyişini bozacak veya gölgeleyecek niteliği olamaz.

Oysa; a- Hacettepe Üniversitesi Kanununda (madde 4) rektörüne tanınan geniş yetkiler, fakültelerin özerkliğini ve demokratik işleyişini bozacak niteliktedir. Rektör, ita ve icra hususlarında tek ve mutlak yetkili makam olarak fakültelerin özerk ve demokratik varlıklarını fiilayatta tesirsiz kılmaktadır. Sözü geçen kanun bir kerre bu bakımdan Anayasaya aykırıdır.

b- Bu hususu teyit etmek üzere 4936 sayılı kanunun hükümet gerekçesine de işaret etmek isteriz.

Bu gerekçede üniversitede ve fakülte işlerinin hakiki sahibi ve sorumlusunun öğretim üyeleri olduğu belirtilmek suretiyle demokratik prensip ve bu prensiple bağdaşmayan kişisel yönetimlerin reddedildiği teyit edilmiştir. Hacettepe Üniversitesi Kanunun kollegiyal ve demokratik yönetim yerine rektörün kişisel yönetimini ikâme etmekle Anayasanın ruhuna ve 120. maddeye aykırı bir durum yaratmıştır.

2. Anayasamız kamu görevi yapan müessese ve organların tek tip olmasını öngörmüştür. Devlet tektir, vilâyet, belediye, köy tek tiptir. Bunun gibi üniversite de tek tip olmak gerekir. Başka başka tipte üniversite kurulamaz. Bu prensibin istisnasını Anayasamız sadece ve hadiseye münhasır olmak üzere mevcut bir durumu muhafaza gayesiyle getirmiştir. 120. maddede Orta Doğu Teknik Üniversitesi ile Atatürk Üniversitesi kastedilerek: “Özel Kanuna göre kurulmuş Devlet Üniversiteleri hakkındaki hükümler saklıdır” denmektedir. İstisnaları tahdidi şekilde anlamak ve yorumlamak hukukun temel bir kuralıdır. Kaldı ki Kurucu Meclis Anayasa Komisyonu sözcüsü, bu madde ile konuşmalarında bu hususu, yani istisnanın Orta Doğu ve Atatürk Üniversitelerine hasr ve tahsis edildiğini açıkça belirtmiştir. Kanunun 7. ve 9. maddeleri ise, bu açıkladığımız prensibe göre yeni türler yaratmakta ve üniversitelerin tek tip olması prensibine aykırı düşmektedir.

Özet olarak: Üniversite tek tiptir. Anayasa kuralı bu merkezdedir. Ancak Orta Doğu ile Atatürk Üniversiteleri istisna edilmiştir. Yeni kurulacak üniversiteler için herhangi bir istisna

hükmü yoktur. Böylece Hacettepe Üniversitesi Kanunu bu bakımdan da Anayasanın ilkelerine ve 120. maddesine aykırıdır.

Sonuç olarak: Yukarıda arzolunan sebeplerden ve tetkikat sırasında Yüksek Mahkemenin ayrıca göreceği aykırılıklardan dolayı Hacettepe Üniversitesi Kanunu, Anayasaya aykırılığı nedeniyle iptali gereken bir kanundur. Yüksek Mahkemenizce bu maruzatımız ve şifahi izahatımızda belirteceğimiz hususlar gözönüne alınarak 892 sayılı kanunun iptaline karar verilmesini saygı ile arz ederiz.

IV-METİNLER :

A-Dâva konusu hükümler :

İptali istenilen 892 sayılı Hacettepe Üniversitesi Kurulması Hakkındaki Kanunun hükümleri şöyledir:

“Madde 1- Merkezi Ankara’da olmak üzere “Hacettepe Üniversitesi” adı ile tüzel kişiliğe haiz özerk bir Üniversite kurulmuştur.

Madde 2- Hacettepe Üniversitesine bağlı ve tüzel kişiliği haiz “fen ve sosyal bilimler fakültesi”, “tıp fakültesi” ve “sağlık bilimleri fakültesi” kurulmuştur.

Hacettepe Üniversitesi içinde fakülteler, yüksek okul veya okullar ile enstitüler açılmasına; bunların birleştirilmesine veya kaldırılmasına senato karar verir.

Hacettepe Üniversitesi ile buna bağlı fakültelerin, yüksek okul, okul ve enstitülerin işleyiş, akademik düzen, yönetim ve denetimini ilgilendiren hususlar senatoca hazırlanacak yönetmeliklerle belirtilir.

Bu madde uyarınca açılacak fakülte, enstitü, okul ve kurumlardan yeni ödenek ve kadro alınmasını gerektirenler için genel usullere uyulur.

Madde 3- Hacettepe üniversitesi senatosu, rektörün başkanlığında öğretim görevi başında bulunan önceki rektörden, fakülte dekanlarından, her fakülte profesörler kurullarının kendi üyeleri arasından ve üç yıl için seçeceği ikişer profesörden ve rektörlüğe bağlı her yüksek okulun müdüründen kurulur.

Madde 4- Hacettepe üniversitesi rektörü, üniversite senatosu tarafından, senato üyeleri arasında beş yıl için seçilir. Dönem süresi biten rektör üç defadan fazla olmamak üzere bir yıl süre ile yeniden seçilebilir. Rektör, Senato üyelerinden bir veya ikisini rektör yardımcısı olarak seçer.

Rektör, işi başında bulunmadığı zaman rektör yardımcılardan veya dekanlardan birini vekil tayin eder.

Rektör üniversite tüzel kişiliğinin temsilcisidir. Rektör, üniversite ve ona bağlı fakültelerle diğer kurumların yürütme ve ita âmiri olup tahakkuk memurlarını tayin eder. Rektör yardımcılarna, fakülte dekanlarına, okul ve enstitü müdürleri ile üniversite genel sekreterlerine uygun göreceği ölçüde ita âmirliği yetkisi verebilir.

Esas Sayısı : 1967/34
Karar Sayısı : 1968/59

Memur ve hizmetlilerin atanma, terfi ve nakilleri rektör ve görevlendireceği rektör yardımcısı, dekanlar ve Üniversite genel sekreteri tarafından yapılır.

Madde 5- Hacettepe üniversitesine bağlı fakültelerin dekanları, fakülte profesörler kurulu üyeleri ile, bu fakültelere bağlı yüksek okul müdürlerinin bir arada yapacakları toplantıda dört yıl için seçilir.

Dönem süresi biten dekanlar üç defadan fazla olmamak üzere birer yıl süre ile yeniden seçilebilirler.

Madde 6- Hacettepe üniversitesi fakülte ve diğer kurumlarına atanmış öğretim üye ve yardımcısı, üniversitenin diğer fakülte ve kurumlarındaki kadrolara atanmamış olsalar bile, buralarda da gerekli öğretim, eğitim ve araştırma hizmetleri ile görevlendirilebilirler. Fakülte kadrolarına atanmış öğretim üyeleri yönetmeliklerde belirtilecek esaslara göre yüksek okul, veya enstitü kurullarına katılırlar.

Madde 7- Hacettepe Üniversitesinin inşaat, makine ve tesisatı ile ilgili işlerde 1050 sayılı Muhasebe Umumiye Kanununun 135. maddesi ile 2490 sayılı kanunun hükümleri uygulanmaz. Bu işlerde uygulanacak esaslar senatoca hazırlanacak bir yönetmelikle belirtilir.

Madde 8- Asli görevleri Hacettepe Üniversitesi ve buna bağlı fakülte, yüksek okul ve diğer kurumlarda olan öğretim üyeleri ve öğretim yardımcısı, senatoca işbirliğine karar verilen kurumlar dışında başka müesseselerde ek görevle çalışamazlar ve serbest meslek icra edemezler. Bu madde gereğince hacettepe üniversitesi ile işbirliği yapılmasına karar verilen kurumlardan alınan ücretler, öğretim üyelerinin ve öğretim yardımcısının bu üniversiteden alacakları üniversite tazminatlarına hanel getirmez. Hacettepe üniversitesi kadrolarına ek görevle tayin edilen ve hariçte resmi veya özel bir işi bulunmayan üniversite mensubu öğretim üyelerinin asli görevleri dolayısıyla almakta oldukları üniversite tazminatlarına hanel gelmez.

Bu üniversitede asli görevi bulunan öğretim üyeleri ve yardımcısına 7244 sayılı kanunun 3. maddesi hükmü uygulanmaz.

Madde 9- Bu kanun hükümlerinin kapsamadığı hususlarda 115 sayılı kanunla değiştirilmiş 4936 sayılı üniversiteler kanunu ile ek ve tadillerine uyulur.

Madde 10- Başka kanunların işbu kanun hükümleri ile çelişmesi halinde bu kanun hükümlerine uyulur.

Madde 11- Hacettepe üniversitesi kuruluş kadroları bağlı “1” ve “2” sayılı cetvellerde gösterilmiş ve 26.9.1963 tarih, 337 sayılı ve 16.2.1965 tarih, 534 sayılı kanunlarla alınan bağlı “3” sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmıştır.

Madde 12- Ankara üniversitesi Hacettepe tıp ve sağlık bilimleri fakültesince yapılan sözleşmelerden doğan haklar ve borçlar, bu fakülteye ait bilumum menkul ve gayri menkul mallarla alacaklar ve döner sermayeler (Hacettepe Üniversitesi) ne intikâl etmiştir.

Geçici Madde 1- Bu kanuna bağlı 4 sayılı cetvelde gösterilen kadrolar, 1967 mali yılında kullanılmaz.

Geçici Madde 2- Ankara üniversitesi Hacettepe tıp ve sağlık bilimleri fakültesi ile fakülteye bağlı kurumlarda görevli öğretim üyeleri ve öğretim yardımcıları ile memur ve hizmetlilerden aylıkları, kadro ve üniversite kurumunun adı değişmeyenlerin yeniden tayinlerine lüzum olmayıp, aylıkları ve ücretleri verilmeye devam olunur.

Aylıkları, kadro ünvanları ve üniversite kurumunun adı uymayanların atanmaları, bu kanunun yayımı tarihinden geçerli olmak üzere yapılır ve bunlardan izinli olanlar için göreve başlama kaydı aranmaz.

Geçici Madde 3- Ankara Üniversitesi Hacettepe tıp ve sağlık bilimleri fakültesine ait ihalelerle ilgili yükümlülükler ile yatırımlar için verilmiş emanet yetkileri 1967 mali yılı için Hacettepe Üniversitesine intikal etmiştir.

Geçici madde 4- Hacettepe Üniversitenin ilk rektörü, geçici 2. madde gereğince Hacettepe Üniversitesine geçmiş olan Hacettepe tıp ve sağlık bilimleri fakültesi ve bu fakülteye bağlı yüksek okullar öğretim üyelerinin bu kanunun yayımından itibaren iki hafta içinde bir arada yapacakları bir toplantıda seçilir.

Geçici Madde 5- Bu kanunun yayımı tarihi takip eden iki yıl süre içinde, Hacettepe Üniversitesi senatosu, Ankara üniversitesi senatosunda, bu kanunun yayımından önce üye olup asli görevli Hacettepe tıp ve sağlık bilimleri fakültesi ile buna bağlı kurumlarda bulunan profesörlerden kurulur.

Geçici Madde 6- Bu üniversitenin her çeşit sarfiyatı Hacettepe Üniversitesi 1967 mali yılı Bütçe Kanunu çıkıncaya kadar Ankara Üniversitesi Hacettepe tıp ve sağlık bilimleri fakültesi 1967 yılı bütçe tertiplerinden bu kanun hükümleri gereğince yapılır.

Hacettepe Üniversitesi 1967 yılı Bütçe Kanunun yayımı tarihine kadar bu kanunun 11. maddesi uygulanmaz.

Madde 13- Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 14- Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.”

B-Dâvacının dayandığı Anayasa hükümleri :

“Madde 112- İdarenin kuruluş ve görevleri merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır.

İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.

Kamu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur.”

“Madde 120-Üniversiteler, ancak devlet eliyle ve kanunla kurulur. Üniversiteler bilimsel ve idari özerkliğe sahip tüzel kişilerdir.

Üniversiteler, kendileri tarafından seçilen yetkili öğretim üyelerinde kurulan organları eliyle yönetilir ve denetlenir; özel kanuna göre kurulmuş devlet üniversiteleri hakkındaki hükümler saklıdır.

Üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları serbestçe araştırma ve yayında bulunabilirler.

Üniversitelerin kuruluş ve işleyişleri, organları ve bunların seçimleri, görev ve yetkileri, öğretim ve araştırma görevlerinin Üniversite organlarınca denetlenmesi, bu esaslara göre kanunla düzenlenir.

Siyasi partilere üye olma yasağı, üniversite öğretim üyeleri ve yardımcıları hakkında uygulanmaz. Ancak, bunlar partilerin genel merkezleri dışında yönetim görevi alamazlar.”

V-ESASIN İNCELENMESİ :

Davaya ilişkin rapor, dava dilekçesi, iptali istenilen kanun, iptal isteminde dayanan Anayasa hükümleri, bunlarla ilgili gerekçeler ve tutanaklar okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dâvacı, yukarda ayrıntıları ile belirtildiği üzere, 892 sayılı Hacettepe Üniversitesi Kurulması kurulması hakkındaki Kanunun, yasama meclislerinde Anayasa'nın 85. maddesi hükümlerine aykırı olarak kurulmuş bulunan komisyonlarca görüşülüp kabul edilmiş olduğunu ileri sürerek şekil yönünden, 115 sayılı kanunla değişik 4936 sayılı Üniversiteler Kanunu ve eklerinin temel sistem ve ilkelerine ve Anayasanın 112. ve 120. maddelerinin ruh ve hükümlerine aykırılığını ileri sürerek de esas yönünden tümünün iptalini istemiştir.

Aynı kanun hakkında, aynı iddia ve gerekçelerle, daha önce İstanbul Üniversitesi tarafından açılmış olup, 1967/32 esas numarasında kayıtlı bulunan dâva mahkememizin 3.12.1968 günlü ve 1968/57 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

Ortada önce verilmiş bulunan kararda değişiklik yapılmasını gerektiren yeni bir hal ve koşul bulunmadığından, 892 sayılı kanunun Anayasa'ya aykırılığı yolundaki iddia, sözü geçen karardaki gerekçelerle, yerinde görülmemiştir.

SONUÇ :

1- 892 sayılı kanunun şekil yönünden Anayasa'ya aykırı olmadığına üyelerden Fazlı Öztan, Avni Givda, Recai Seçkin, Ahmet Akar ve Mustafa Karaoğlu'nun karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile,

2-a) 892 sayılı kanunun 1. ve 2. maddelerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına oybirliğiyle,

b) Aynı kanunun 3. maddesinin Anayasaya aykırı olmadığına üyelerden Celâlettin Kuralmen, Avni Givda, İhsan Ecemiş, Recai Seçkin ve Ahmet Akar'ın karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile,

c) Aynı kanunun 4. maddesinin;

Birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına üyelerden Avni Givda, Recai Seçkin ve Ahmet Akar'ın karşı oylarıyla ve oyçokluğu ile,

Üçüncü ve sonuncu fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadığına üyelerden Recai Seçkin'in karşı oyu ile ve oyçokluğu ile,

Esas Sayısı : 1967/34
Karar Sayısı : 1968/59

3- 892 sayılı kanunun öteki hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına oybirliği ile,
3.12.1968 gününde karar verildi.

Başkan Vekili
Lütfi ÖMERBAŞ

Üye
Salim BAŞOL

Üye
Feyzullah USLU

Üye
A.Şeref HOCAOĞLU

Üye
Fazlı ÖZTAN

Üye
Celâlettin KURALMEN

Muhalefet şerhi eklidir.

Üye
Hakkı KETENOĞLU

Üye
Sait KOÇAK

Üye
Avni GİVDA

Karşıoy yazısı ilişiktir.

Üye
Muhittin TAYLAN

Üye
İhsan ECEMİŞ

Üye
Recai SEÇKİN

Üye
Ahmet AKAR

Üye
Halit ZARBUN

Üye
Mustafa KARAOĞLU

Karşıoy yazısı ilişiktir

Karşıoy yazısı ilişiktir

KARŞIOY YAZISI

1967/34,1968/59 sayılı ve 3.12.1968 günlü kararda, 1967/32-1968/57 sayılı yine 3.12.1968 günlü karardaki gerekçelere atıp yapılmakla yetinilmiş olduğunun bu karşıoy yazısı o kararda açıklanan gerekçelerle göre düzenlenmiştir.

1-Hacettepe Üniversitesi kurulması hakkındaki 4.7.1967 günlü ve 892 sayılı kanunun şekil yönünden Anayasa'ya aykırılığı sorunu :

Dâvacı, 892 sayılı kanunun yasama meclislerinde Anayasa'nın 85. maddesi hükümlerine aykırı olarak kurulmuş komisyonlarca görüşülüp kabul edildiğini ve şu duruma göre kanunun şekil yönünden iptalinin gerektiğini ileri sürmektedir. 892 sayılı kanuna ilişkin tasarıyı inceleyip görüşen yasama meclisleri komisyonlarının Anayasa'nın 85. maddesine aykırı olarak kurulduğu aynı konudaki 1967/32 esas sayılı dâva sonunda verilen 1968/57 sayılı ve 3.12.1968 günlü kararda da kabul edilmiştir. Onun için bu durum üzerinde başkaca açıklama gereksizdir. Ancak, çoğunluk, komisyonların bir içtüzük düzenlemesi olduğu, meclislerce kabul edilen kanunların sıhhati bakımından şart bulunmadığı ve bunların kuruluşlarına ilişkin hataların ve usulsüzlüklerin kanunların Anayasa'ya aykırı sayılmalarını gerektirmediği görüşünü ileri sürdüğünden yasama meclisleri komisyonlarının yasama işlemlerindeki yerleri ve etkileri üzerinde durulmasında zorunluluk vardır.

Anayasa'nın her kanun tasarı veya teklifinin mutlaka bir komisyon incelenmesinden geçmesi gerektiği yolunda bir kuralı doğrudan doğruya koyan hükmü yoktur. Ancak iki durumda: Millet Meclisinin Cumhuriyet Senatosundan gelen metni benimsememesi halinde; bir de bütçe tasarılarının incelenmesinde karma komisyon kurulacağı açıkça belirtilmektedir. (Anayasa Madde 92 ve 94) Bununla birlikte yasama meclislerinde komisyonlar bulunacağına ve kanun tasarı ve tekliflerinin bu komisyonlarda görüşüleceğine işaret eden dolaylı hükümler Anayasa'da yer almıştır. Söz gelimi, 91. maddenin ikinci ve 92. maddenin beşinci fıkralarında "her iki meclisin ilgili komisyonları"ndan ve yine 92. maddenin onuncu fıkrasında Cumhuriyet Senatosunun kendisine gönderilen bir metni "Millet Meclisi komisyonlarında ve genel kurulundaki görüşme süresini aşmayan bir süre içinde" karara bağlayacağından söz edilmektedir.

Dikkat edilirse görülür ki Anayasa, ancak kanun tasarı ve tekliflerinin her iki meclisin bir karma komisyonda incelenmesini gerekli kıldığı hallerde bunların kurulması biçimini içtüzüklere bırakmayarak kendisi düzenlemiş; bir de kanun teklifi getiren Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin mensubu olmadıkları meclisin komisyonları karşısındaki durumlarının düzenlenmesini yine içtüzüklere bırakmayarak kendisi hükme bağlamıştır. Her iki meclisin ayrı ayrı kuracakları komisyonlar Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi arasında anlaşmazlık konusu olamayacağından Anayasa'nın bunlar üzerinde durmasını tabii görmek gerekir. Öteden beri komisyonların yasama meclislerinin bölünmez parçaları oluşu ve bunların çalışmalarının yasama işlerinin tabii ve zorunlu bir evresini teşkil edegelmesi karşısında Anayasa koyucudan bu konuda açık ve kesin bir buyruğun beklenmesi yerinde olmaz. Yukarda da değinildiği üzere konuya dolaylı olarak dokunulmuştur ve bu dolaylı hükümler yasama meclisleri komisyonlarına ve kanun tasarı ve tekliflerinin bu komisyonlarda görüşülmesi usulüne bir Anayasa müessesesi niteliği vermeğe yetmektedir.

Öte yandan Anayasa, Türkiye Büyük Millet Meclisinin ve meclislerin çalışmalarını kendi yaptıkları içtüzüklerin hükümlerine göre yürütmeleri kuralını da koymuştur. (Madde 85/1) Yasama meclislerinin içtüzüklerinde komisyonlara, komisyon çalışmalarına, kanun tasarı

ve tekliflerinin komisyonlara havalesine ve buralarda görüşülmelerine ilişkin düzenlemelere önemle yer verilmektedir.

Yukarıdan beri kısaca değinilen hususlar gözönünde tutulursa yetkili komisyonlardan geçmeksizin veya usulünce kurulmamış yahut bünyesi Anayasa'ya aykırı bir komisyondan geçerek kabul edilmiş kanun tasarısının, iptal nedeni olacak bir şekil eksikliği ile malul sayılması gerektiği sonucuna varılır.

Şu duruma göre 892 sayılı kanun şekil yönünden Anayasa'ya aykırıdır ve bu nedenle iptali gerekir.

II-892 sayılı kanunun esas yönünden Anayasa'ya aykırılığı sorunu:

1-892 sayılı kanunun 3. maddesi :

892 sayılı kanunun 3. maddesine göre Hacettepe Üniversitesi Setanosu Rektörün başkanlığında öğretim görevi başında bulunan önceki rektörden, fakülte dekanlarından, her fakültedeki profesörler kurulunun kendi üyeleri arasında seçeceği ikişer profesörden ve rektörlüğe bağlı her yüksek okulun müdüründen kurulur.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 120. maddesi, ikinci fıkrası ile üniversitelerin, kendileri tarafından seçilen yetkili öğretim üyelerinden kurulu organları eliyle yönetileceği ve denetleneceği kuralını koymuştur. Üniversite Senatosunun bünyesi içinde "seçilmiş yetkili öğretim üyesi" niteliğinde bulunmayan kimselerin yer alabilmesi bu kurala aykırı düşer. Oysa Hacettepe Üniversitesi Senatosuna doğrudan doğruya üye olarak girmeleri öngörülen yüksek okul müdürlerinin öğretim üyeleri arasından seçimle iş başına getirilmelerini sağlayacak bir hüküm ne 892 sayılı kanunda, ne de bu yasanın kapsamı dışında kalan hususlar için 9. maddesiyle göndermede bulunduğu 28.10.1960 günlü ve 115 sayılı kanunla değiştirilmiş 4936 sayılı Üniversiteler Kanununda yoktur. Yüksek okul müdürlerinin görevlendirilme biçiminin daha çok 892 sayılı yasanın 2. maddesinin üçüncü fıkrasında öngörülen yönetmeliklerle düzenleneceği anlaşılmaktadır. Şu durum ise yüksek okul müdürlerinin atanma ile de iş başına gelmelerine elverişlidir ve yüksek okul sayısı arttıkça Senatóda seçim değil atanma yoluyla gelmiş kimselerin çoğunluğu alması olasılığı ve tehlikesi bile vardır.

892 sayılı kanunun 3. maddesi bu bakımdan Anayasa'nın hem 120. maddesine hem de 2. maddesindeki Cumhuriyetin niteliklerinden "demokratik devlet" ilkesine aykırıdır; iptali gerekir.

Kararda, yüksek okul müdürlerinin sıfatlarını Anayasa'nın 120. maddesinin esasları içinde kazanmalarının Anayasa'nın bağlayıcılığının bir gereği olduğu belirtilmiştir. Bu görüş gerekçe değil ancak bir temenni ve ümit anlatımı olabilir; o niteliğiyle de tartışma konusu edilmesine yer yoktur.

2-892 sayılı kanunun 4. maddesinin birinci fıkrası :

892 sayılı kanunun 4. maddesinin birinci fıkrasında Hacettepe Üniversitesi Rektörünün Üniversite Senatosunca seçilmesi öngörülmüştür.

Anayasa'nın 120. maddesinin ikinci fıkrasının getirdiği kurala ve 2. maddesindeki "demokratik devlet" ilkesine göre rektörün, üniversite öğretim üyelerinin tümü tarafından ve

Esas Sayısı : 1967/34
Karar Sayısı : 1968/59

doğrudan doğruya seçilmesi gerekir. Yukarıda görüldüğü üzere Hacettepe Üniversitesi Senatosuna yalnızca önceki rektör, fakülte dekanları, her fakülteden iki profesör ve yüksek okulların müdürleri katılabilecektir. Şu duruma göre işlemde iki dereceli seçim niteliği de vardır. Kamu yararı bakımından kesin ve kaçınılmaz bir zorunluluk bulunmadıkça iki dereceli seçim ise “demokratik devlet” ilkesinin uyuşabileceği bir düzen değildir.

892 sayılı kanunun 4. maddesinin birinci fıkrası bu bakımdan Anayasa’nın 120. maddesine ve 2. maddesindeki “demokratik devlet” ilkesine aykırıdır; iptal gerekir.

III-SONUÇ :

1967/34 – 1968/59 sayılı ve 3.12.1968 günlü karara yukarıda I. ve II. bölümlerde belirtilen nedenlerle ve o kapsam içinde karşıyız.

Üye
Avni GİVDA

Üye
Ahmet AKAR

Sayın Avni Givda ve Ahmet Akar’ın karşı oy yazısının I. bendindeki görüşe katılmıyorum.

Üye
Mustafa
KARAOĞLU

Sayın Avni Givda ve Ahmet Akar’ın karşı oy yazılarının 892 sayılı Kanunun 3’ncü maddesinin Anayasaya aykırılığına ilişkin olan hükmüne katılıyorum.

Üye
Celâlettin
KURALMEN

Sayın Avni Givda ve Ahmet Akar’ın yukarıda açıklanan karşı oylarının birinci paragrafında belirtilen kanunun şekil yönünden Anayasanın 85 nci maddesinin açık hükmüne aykırı olduğu ve bu nedenle iptali gerektiği yolundaki düşünceye katılıyorum.

Esas Sayısı : 1967/34
Karar Sayısı : 1968/59

Üye
Fazlı ÖZTAN

KARŞIOY YAZISI

Mahkememizin 1967/32 esas, 1968/57 karar sayılı ve 3.12.1968 günlü kararı üzerine kaleme aldığım karşı oy yazısındaki gerekçelere göre aynı nitelikte bulunan bu karara dahi karşıyım.

Üye
Recai SEÇKİN